

महाराष्ट्र टाइम्स, सोमवार, ११ जुलै, २०११, पृष्ठ क्र. ११

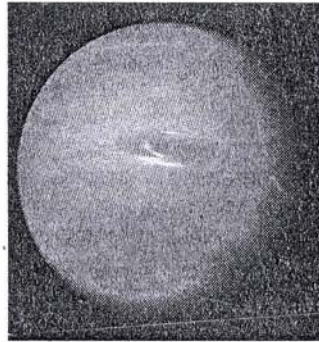
यंदा पूर्ण होणार नेपच्युनचे पहिले सूर्यभ्रमण

नवी दिल्ली

सूर्यमालेतील आठवा ग्रह असलेल्या नेपच्युनची- त्याचा शोध लागल्यानंतरची- सूर्याभोवतालची पहिली फेरी यंदा पूर्ण होत आहे. १८४६ मध्ये त्याचा शोध लागला होता.

नेपच्युन जेव्हा पहिल्यांदा पाहिला गेला त्या वेळच्या जागेवरच तो १३ जुलैला असणार आहे, अशी माहिती इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ अँस्ट्रो फिजिक्समधील शास्त्रज्ञ आर. सी. कपूर यांनी दिली. २२ ऑगस्ट २०११ रोजी प्रतियुतीत असणार आहे. त्यामुळे त्या रात्री तो पूर्णवेळ आकाशात दिसू शकणार आहे, असे कपूर यांनी सांगितले.

युरेनस या ग्रहाचा शोध १३ मार्च १७८१ रोजी लागला होता. मात्र, त्याची कक्षा कललेली होती. त्यामुळे आणखी



असा आहे नेपच्युन

नेपच्युन हा निल्या रंगाचा असून, तो सूर्यापासून सर्वात दूरचा ग्रह आहे. रोमन लोकांच्या समुद्रदेवतेचे नाव या ग्रहाला देण्यात आले. त्याला तेरा उपग्रहे आहेत. या ग्रहाची कक्षा जवळजवळ वर्तुळाकार आहे. त्याच्या वातावरणात प्रामुख्याने हायड्रोजन (८० टक्के आहे. याशिवाय हेलियम (१९ टक्के) आणि मिथेनही (एक टक्का) त्याच्या वातावरणात आढळतात. नेपच्युनचे सरासरी तापमान उणे २३५ अंश सेल्सिअस आहे. तो पृथ्वीपेक्षा ३८.८७ पटीने मोठा आहे.

एक ग्रहगोल असण्याची शक्यता शास्त्रज्ञांना वाटत होती. पुढे जॉन अँडम्स आणि अर्बेन ली वेरीअर यांनी युरेनसच्या स्थितीचा गणितीय अभ्यास केला आणि नव्या ग्रहगोलाची शक्यता अधोरेखित केली. अशा रीतीने गणिती पद्धतीने नेपच्युनचा प्रथम वेध घेतला

गेला. पुढे २३ सप्टेंबर १८४६ मध्ये जॉन गॉल आणि हाइनरिच डी अरेस्ट यांनी बर्लिन ऑब्झर्वेटरी येथून नेपच्युनचे निरीक्षण केले. गणितीय समीकरणांतून त्याची जी जागा निश्चित झाली होती, तिथेच तो आढळला.